

4 Bildekunnskap

«En varm dag»

Panoramas omslagsbilde, kommentert av bildeskaperen, Mikkel McAlinden

En varm dag var ett av bildene i et prosjekt som het «avgjørende ubetydelige øyeblikk». I dette prosjektet var jeg opptatt av et filmatisk grep som heter subjektivt kamera, (for eksempel i Maratonmannen der et vinglete kamera illuderer det Dustin Hoffmann ser og opplever idet han løper). Situasjonen i bilen er trykkende og sees fra den kvinnelig sjåførens opplevelse av den. Jeg valgte noe så dagligdags og velkjent slik at betrakteren kunne «skli» inn i bildet uten å reflektere over det. Det er en fotografisk klisje som jeg ville bygge på – alle klisjeer var fine engang!

Bildet er en sømløs kollage av storformatbilder. Ved å bruke teknikken kunne jeg utvide synsfeltet i bildet, ha et løsere forhold til fotografiske konvensjoner som fokus, tid, farge og perspektiv og beholde en detaljrikdom selv om bildet i utstillingssammenheng er 110 x 289 cm. Jeg ville ha et pastoralt landskap utenfor som en kontrast til den stille krigen inn i bilen. Jeg dro opp til et sted i Maridalen tre ganger for å ta bildene som jeg trengte. Hver gang måtte jeg ta ut førersetet for å få inn kameraet. Imellom opptakene holdt jeg på åvifte bort den irriterende flua som er midt i synsfeltet selv om det var meg som hadde limt den på ruta.

Det fins ingen Datsun Cortina. Ei heller et bilmerke som heter DDR. Dagen etter det tredje opptaket brant bilen opp, ingen ble skadd, og jeg hadde heldigvis de bildene jeg trengte.

Bildeanalyse

Beskriv bildet

- 1 Har bildet tittel, og vet du navnet på fotograf/kunstner? Årstall?
- 2 Motiv: Beskriv hva du ser på bildet.
- 3 Komposisjon: Beskriv plasseringen av motiv i forhold til andre elementer.
- 4 Beskriv linjer og flater i bildet. Komposisjonsprinsipp?
- 5 Beskriv synsvinkel og utsnitt.
- 6 Beskriv farger og lys.

Tolk bildet

- 1 Hva er ditt førsteinntrykk av bildet? Stemning, følelse, situasjon?
- 2 Hvilke assosiasjoner får du? Konnotasjoner?

- 3 Hvordan er sammenhengen mellom innhold og form? (Hvordan *virker* komposisjon, lys, farger osv.?)
- 4 Hva er bildets tema? Har bildet et formål, et politisk budskap el.l.?
- 5 Hovedfunksjon? (informativ, appellativ, ekspressiv, poetisk/estetisk)

Bildeforslag

- Johanne Marie Hansen-Krone: *Ektepar i kjølig landskap* 1979 (oppslagsbilde til kapittel 4, side 64)
- Per Kleiva: *Amerikanske sommerfugler* 1970 (side 67 i *Panorama*)
- Odd R. Andersen: *En palestinsk gutt skjuler seg for israelske tropper som åpner ild i Beit Hanun nord for Gaza by 15. desember 2001* (side 115 i *Panorama*)
- Fritt valgt reportasjebilde – bilder fra læreboka osv.

Kopieringsoriginal til bildeanalyse se side xxx.

Beskrive og tolke et bilde – et eksempel

På side 66 i *Panorama* fins et punktoppsett over hva som kan være med i en beskrivelse av et bilde. På side 67 finnes en tilsvarende liste over hva som kan være med i en tolkning. Her er et eksempel på både beskrivelse og tolkning av det samme bildet. Disse eksemplene må ses på som forslag, og særlig tolkningen må betraktes som et *utkast* til tolkning. Hovedpoenget er å vise hvordan tolkningen er en refleksjon over tilskuerens egne reaksjoner i møtet med bildet, der bakgrunnskunnskap og assosiasjoner trekkes inn. Eksemplene kan brukes som mønster for arbeid med andre bilder.

Bilde: Gerry Winogrand: *Albuquerque, New Mexico, USA, 1958*, fotografi. Bildet finnes på side 65 i læreboka.

Forslag til beskrivelse av fotografiet på side 65 i læreboka

Bildet er tatt av Gerry Winogrand i 1958, og tittelen er *Albuquerque, New Mexico, USA, 1958*. Bildet er et fotografi i sort/hvitt, og det er i liggende format. Fotografiet viser et landskap der en del av et hus med en åpen garasje ses i *forgrunnen* til venstre. Like foran den mørke garasjeåpningen står et lite barn. Det vesle barnet stikker seg ut som det eneste helt hvite i bildet, i sterk *kontrast* til den mørke garasjeåpningen. Barnet har hodet vendt mot venstre, men ser ut som om det stabber framover, kanskje på vei ut av garasjen. *Bak* barnet skimter vi et annet barn, trolig litt større, og helt i forgrunnen ligger en trehjulsykkel veltet. Det er ikke noen bil i garasjen. Til høyre for garasjen ser vi utover et vidt ørkenlandskap med fjell i *bakgrunnen*. Bildet er et *oversiktsbilde*, (totalt bildeutsnitt), med mye rom rundt menneskene.

Nesten en tredjedel av bildet viser himmel med litt urolige skyer, som fører til uvær. Solen skinner, men skyene kaster skygge på fjellene. Motivet er litt *undervinklet* ved at kamera er plassert slik at vi ser litt opp til garasjeåpningen og barna, fra enden av en innkjørsel.

Utkast til tolking av fotografiet på side 65 i læreboka

Det første man legger merke til er kontrasten mellom det lille barnet og det store landskapet. Tittelen på fotografiet er *Albuquerque, New Mexico, USA, 1958*. Bildet er altså fra amerikansk etterkrigstid, midt i det som kalles «den kalde krigen». Dette var en periode da USA og Sovjetunionen stod mot hverandre i en «terrorbalanse», der den største trusselen var krig med atomvåpen. Dette kan være en grunn til å tolke dette som et bilde der det ligger noe mørkt og truende i bakgrunnen, mens vanlige folk fortsetter å leve livene sine. Skyene tårner seg opp, og gir assosiasjoner til atomskyer. Huset virker forlatt, med unntak av barna, og landskapet er ufruktbart og øde, kanskje som et varsel om naturødeleggelse og død? Barna er små og hjelpeløse i forhold til det store landskapet. Barn forbindes gjerne med uskyld, men de er også forsvarsløse og trenger beskyttelse.

Det er også mulig å oppfatte bildet som preget av håp og fremtidstro, siden barnet også kan representere fremtiden. Barnet lyser nesten med sine hvite klær mot den mørke bakgrunnen, og det beveger seg fremover og bort fra mørket. Forholdet mellom barna på bildet er det ikke lett å si noe om. De står bak hverandre, men de kan likevel være i gang med en lek. Osv.

Aktiviteter

- 1 Fabuler videre på tolkningen av bildet.
- 2a Diskuter om beskrivelsen over er objektiv.
- 2b Fanger tolkningen din egen opplevelse av bildet?
- 2c Forandrer disse eksemplene på beskrivelse og tolkning din egen opplevelse av bildet? (Diskuter, og begrunn synspunkt på dette)
- 3 Bruk Internett, og finn flere opplysninger om Jerry Winogrand og hans fotografier. Hva er relevant for dette bildet?
- 4 Beskriv og/eller tolk et annet bilde i boka etter samme mønster.